

Kopenhaagenis Põhja- ja Baltimaade noorsoomeistrivõistlusi kiikamas

Eesti Kergejõustikuliidu toel ja abil seadis meie kohtunike juba kogenud luuregrupp seekord sammud (tegelikult küll autorattad) Taani Kuningriigi pealinna poole. Eesmärgiks oma silmaga ära näha 26.-27. juulil toimunud Põhja- ja Baltimaade noorsooklassi meistrivõistlused.

Võistlused toimusid Kopenhaageni südalinnas paikneval Österbro staadionil. Staadion on üsna eakas. Täpset valmimisaega ei taibanud me kohapeal uurida, netiavarustes leiduv teave on aga üsna napp. Selle kohaselt on tegemist eelkõige jalgpallistaadioniga, mille hiljutise rekonstrueerimise käigus jalgpalliväljakut Taani Jalgpalliliidu soovide kohaselt laiendati-pikendati. Uue katte (tundus olema *Polythan*) said ka jooksurajad, mida on

tervel ringil 8. Jalgpalliväljaku maksimaalse laiuse saavutamiseks paiknevad kaugus- ja kolmikhüppe hoovõturada ning maandumiskastid mitte jalgpallimuru küljel vaid selle teise kurvi poolses otsas, muruväljaku ja teivashüppepaiga vahel. Selline asukoht, kus teivashüppe maandumismatt varjab peaaegu täielikult kaugushüppe äratõukepaiga, teeb treenerite elu üsna keeruliseks. Võistluspäiga säärasest asupaigast tulenenud tragikoomilisest

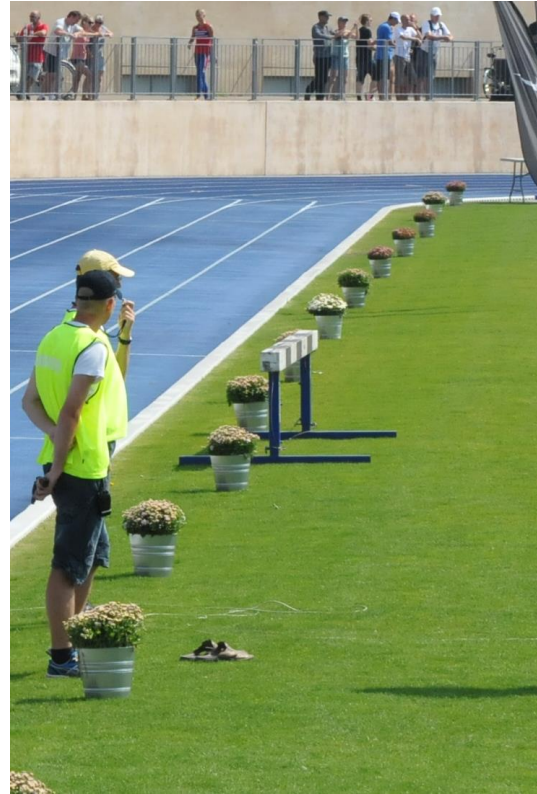
juhtumist tuleb juttu edaspidi. Istekohtade arvuks peasisirge ääres paikneval, suhteliselt uue ehitisena tunduval, tribüünil pakutakse 7000. Staadioni tagasisirge ääres paikneb kaunis, *Indraetshuset*'i nime kandev, üsna eakas telliskivihoone, milles pallimängu- ja võimlemissaalid, aga ka jalgpalliklubide peakorterid. Samas on ka hetkel remondis olev üsna vana spordihall, kuhu tuleb kergejõustiku siseareen. Staadioni kõrvale jääb suur park, kus lisaks mitmele jalgpalli harjutusväljakule on võimalusi ka kergejõustiku harrastamiseks. Kogu kirjeldatud kompleksi "surub maadligi" kõrval asuv uus ja võimas jalgpallistaadion, mille tribüünid kõrguvad üle kergejõustikustaadioni katuste. Uhkusega meenutatakse, et 2009. aastal toimusid staadionil ülemaailmsed geimängud (*2nd World Outgames*).

Soome, Rootsi, Norra, Taani ja Islandi kergejõustikuliitude algatatud Põhjamaade noorsoomeistrivõistlused, kuhu eeskätt meie initsiatiivil on viimastel aastatel "sisse murdnud" ka Baltimaad, kannavadki nüüd Põhja- ja Baltimaade meistrivõistluste uhket

nime. Vähemasti sel korral nägi asi välja rohkem Soome-Rootsi-Norra-Taani maavõistlusena. Nimetatud riigid olid kohal enam-vähem täisvõistkondadega (juhendi kohaselt igast riigist kaks võistlejat alal). Üsna edukalt sekkusid eestlased oma 15-liikmelise esindusega, pisut vähem islandlased ning ühe võistlejaga leedulased. Lätlased ei võtnud vaevaks kohale tulla. Loodetud suurvõistluse mõõtu toimunud üritus välja ei kandnud. Kuigi tulemused olid mõnelgi alal üsna head, oli võistlejaid nii hõredalt, et ka sprindialadel toimus enamasti ainult üks jooks. Suhteliselt palju oli ka väljaspool arvestust võistelnud noorsooklassist nooremaid või vanemaid sportlasi.

Meid aga huvitas peasjalikult võistluste korralduslik külg ja kohtunike tegutsemine. Alustuseks tuleb tõdeda, et ei korraldajad ega ka kohtunikud võistluste kordaminekuks erilisi ponnistusi ei teinud, nende juhtlauseks tundus olevat: "Ära jumala pärast tee midagi, mille võid tegemata jätta!" Oli küll tehtud minimaalselt vajalik võistluspaikade ettevalmistamiseks, kuid liikumisteed ümber jooksuraja olid kila-kola täis, puudusid suunavad viidad, stendi võistlustulemustega me ei üles leidnudki. Imelikul kombel polnud staadionil näha toetajate reklaambännereid ega isegi staadioni koduklubide atribuutikat. Peamiseks (ja ainsaks) kujunduselemendiks olid miski õitsva taimega, võib-olla kanarbikuga, (vabandan oma botaanikaalase ebateadlikkuse pärast) täidetud tsinkplekist ämbrid. Need ümbritsesid paarimeetriste vahedega kogu jalgpallimuru, piirasid tihedas rivis autasustamispaika ja ilutsesid isegi veetakistuse all. Kohati põhjustasid need ka lõbusaid vahejuhtumeid, nt tagurdas keegi asjamees mingit juheta vedades ühele ämbrile otsa, kaotas tasakaalu ja maandus parima multifilmi kohaselt istmikuga sellesse nii õnnetult, et pidi väljasaamiseks kaaslaste abi tarvitama. Ketta- ja vasaraheitring, odaviske hoovõturada ning kõrgushüppe- ja kuulitõukesektorid paiknevad staadionil esimese kurvi poolses otsas. Teivas- ja kaugus- ning kolmikhüppe võistluspaigad teisel pool. Kaugus- ja kolmikhüppe selline asukoht on tänapäeva staadionitel ainulaadne. Maandumiskastid paiknevad vahetult jooksuraja ääres ning "läbijoostud" hüpete puhul satuvad võistlejad ka järsult pidurdades

paratamatult jooksurajale. Nii juhtus ka meie Hendrik Kutbergiga, kes eelviimasel katsel adus, et astus üle, jättis hüppe pooleli, jooksis hooga läbi maandumiskasti ja tõmbas jooksurajal hoobilt pikali parasjagu kolmandal positsioonil oma eelviimast ringi läbinud Norra takistusjooksja, rebides kõigele lisaks tahtmatult ära ka mehe rinnanumbri. Meie võistleja kogus end kiiresti, aitas norraka püsti, pakkus talle äratulnud rinnanumbrit ja näitas käega, millises suunas tuleks jooksu jätkata. Paraku oli mustanahaline viiking

sedavõrd segaduses, et otsustas rajalt ära minna. Ketta- ja vasaraheite ning odaviske maandumis sektorite äärejooned ja metraažikaared olid murule värvitud! Kuigi juba aastakümneid pole säärast tehnoloogiat nägema juhtunud, on kõik õige, sest võistlusmäärused räägivad joonte värvist ja laiuselt, millega oli kõik korras. Kuuekümnendatel aastatel, kui tellisepurust jooksuradade tähistamisel veel lubjakärusid kasutati, "sõideti" nendega mõnel pool ka sektorijooned maha, Kopenhaagenis siis veel tänagi. Kohtunike tegevust iseloomustab kõige paremini sõna "napp". Päril selgelt oli kohtunikke vähem, kui sellisel võistlusel hädapärastki vaja. Distsantsikohtunikke tuvastasime ainult kaks, väljakubrigaadides tegid sekretärade tööd ala pea- või vanemkohtunikud, puudu oli võistlusvahendite tagasitoojatest, roobimeestest jne. Napp oli ka kohtunike riietus. See koosnes enamasti lühikestest pükstest ja helkurvestist, mille all mõned daamid näisid veel mingit rõivatükki kandvat. Jalatsimoes valitses valdavalt

paljajalu stiil. Kuigi kohtunikke nappis ning võistluse välisele ilule mingit tähelepanu ei pööratud, tuldi õigusemõistmisega üllatavalt hästi toime. Ühtki "läbilastud" võistlusmääruste rikkumist me ei märganud. Iseküsimus on see, kuidas suudavad kaks distantsikohtuniku jälgida korraka viit veetakistust või kümnet tõkkerivi? Kogunemiskohas hõigati võistlejad kokku ja siirduti sõbraliku "parvena" otsemat teed pidi võistluspaika. Võistlejate väljaviimisel lähtuti Euroopa kergejõustikuliidu soovistest tuua heitealadest osavõtjad võistluspaika 35 minutit enne algust. Ajakava koostamisel seda ilmselt ei arvestatud, mistõttu pidid järgmisest alast osavõtjad palava päikese käes paarkümmend minutit eelmise ala lõppu ootama. Kohtunikud olid üksteise suhtes vastutulelikud ja abivalmid. Nii asendas möödajalutav distantsikohtunik lahkesti kaugushüppe vanemat, kel oli tarvis hetkeks kusagil ära käia. Sama distantsikohtuniku palvel tulid tõkete mahapanekule appi

ajamõõtjad ja lõpukohtunikud. Kui teivashüppe üks latitõstjatest, vanahärra, kel ilmselt puudus silmamõõt ja ruumitaju, proovis oma latiotsa sättida ükskõik kuhu ainult mitte kandetoele, pani tema paariline kõigepealt enda latiotsa paika ja tõttas siis kolleegile appi.

Võistlustulemusi jooksvalt arvutisse ei sisestatud. See töö tehti võistlusprotokollide alusel peale ala lõppu sekretariaadis. Eelnevalt tulenevalt oli keeruline ka informatorite töö. Neid tundus olevat kaks,

kellest üks istus fotofiniši lähikonnas ja tegeles jookside tutvustamisega ning aegade ettelugemisega, teine liikus alalt alale ja püüdis publikut väljakul toimuvaga kursis hoida. Mõlemad mehed rääkisid ainult inglise keeles. Väljakualade tulemusi näidati väikestel käsitabloodel. Võistluste jälgimist lihtsustas ilusa vihikuna välja antud võistluste programm, milles ka kõigi alade stardiprotokollid. Vaatamata suhteliselt varajasele ülesandmistahtajale oli neis üllatavalt vähe muudatusi. Omaette

vaatamisväärsus oli staadioni suur tablo, millel töötas ainult alumine neljandik. Nii oli võimalik eksponeerida korraga ainult kahe võistleja tulemusi. Kaheksa võistlejaga jooksu esitati seega neljas seerias. Väljakualade tulemused suurele tabloole ei jõudnudki.

Autasustamise korraldamine väärrib pikemat kirjeldamist. Autasustamise koht, mis

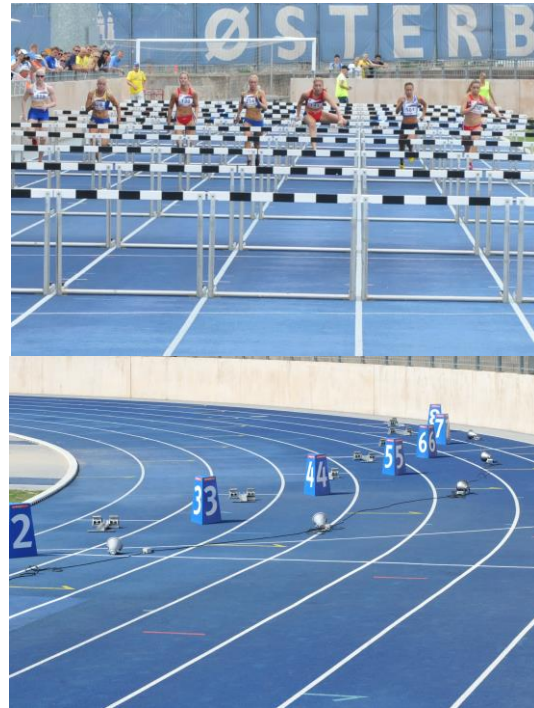
traditsiooniliselt oli pallimurul peatribüüni keskaigas oli piiratud tiheda ämbriteriviga, mida ülalpool juba lähemalt kirjeldatud. Pjedestaali astmed olid kaetud vastavalt kuld-, hõbe- ja pronksbrokaadist vaipadega. Kuldbrokaati jagus ka medaleid kandva baaripukki meenutava laua sissemässimiseks. Pjedestaali taga oli kolm tooli, kuhu kolm paremat kohe peale ala lõppu istuma juhatati. Seejuures saabusid autasustatavad ämbrite vahele üllatavalt ladusalt ja kiiresti ning samas polnud korraldajate seas märgata suuremat selleesmärgilist sebumist. Kui esikolmik kohal ja medalite üleandmiseks vajalik tähtis isik tribüünilt alla laskunud ning väljakul liikuv informaatorgi pjedestaali lähedusse sattus, võis tseremoonia alata. Kõigepealt uuris teadustaja, mis ala autasustamisega tegu on ja otsis oma kaustast vajaliku protokollid välja. Kui asjakohast paberit polnud, hankis mees puuduva teabe otse autasustatavatelt, pannes nimed ja tulemused nende etteütlemise järgi kirja. Kogu eelnevat protseduuri

tunnustavalt kokku võttes algas tseremoonia (mingisugust signatuuri ei mängitud) tavaliselt sõnadega: "Oleme nüüd valmis autasustama...". Medalioomanikke ja võitjaid kuulutati välja üsna erinevalt ja ülivabas vormis, ehedaks näiteks on naiste kolmikhüpe, mille puhul kõlas asi umbes nii: "Oleme valmis autasustama naiste kolmikhüppe parimaid. Pronksmedali saab Rootsi neiu..., tulemusega.... . Põhja- ja Baltimaade U23 meistrivõistluste hõbemedal, uue isikliku rekordiga ja Taani kõigi aegade 6. tulemusega...."

kuulub taanlannale.... . Võitja, ... Rootsist, hüppas ainult 2 cm kaugemale". Vabandan, et toodud näites on nimede ja tulemuste kohal punktiirid, aga selle võistluse protokolle me internetiookeanist ka mitme mehe jõupingutustega ei üles leidnud. Medalid ise olid paelata ja üsna pisikesed.

Startereid oli ametis 2 või 3, sõltuvalt sellest,

kas asjameest, kes võistlejate näppe hirmhoolikalt joone taha lükkas, siis püstolimehele ebamääraselt viipas ja stardihetkel järjekindlalt seljaga startijate poole seisis, selle nimetusega tegelaste hulka arvata või mitte. Meie arusaamist mööda käis pauk peaaegu alati liiga kiiresti, st ammu enne, kui võistlejad lõpliku stardiasendi fikseerisid. Teadupärast on kiirtulistamine aga ainus rohi, mis valelähete vastu aitab ja toimis seegi kord hästi. Tähelepanuväärse hoolikusega kontrollisid lähetajad võistlejate näppude asendit stardijoone taga ja, mis kõige huvitavam, leidsid eranditult igas jooksus ka midagi kohendamist vajavat. Kuidas küll trehvas nendele võistlustele kokku niipalju jooksjaid, kes ei teadnud, et sõrmed peavad stardihetkel joone taga olema? Pauku tehti elektroonilise püstoliga (*silent gun*), mille signaal jõudis võistlejateni läbi 4 rajaäärde

paigutatud valeläheteanduri kõlari. Valeläheteandureid aga ei kasutatud. Mõistliku lahendusena oli üks kõlakast, millest stardisignaali samuti kostus, paigutatud pealtvaatajate tarbeks peasisse äärde otse tribüüni vastu. Olgu igaks juhuks mainitud, et ka starterid järgisid riietumises juba varem kirjeldatud kaheosalist trendi.

Järgimist väärivat märkasime distantsikohtunike tegevuses. Nimelt keerasid nad stardi poolt lugedes teise ja kolmanda tõkkerea kohe peale tõkete paikasättimist maha. Seega ei saanud võistlejad tõkkeid kohalt ära ajada ega pidanud neid ka ise kummuli keeramas käima. Tõkked tõsteti püsti alles siis, kui võistlejad said käsu soojendusdressid seljast võtta. Pikkade heidete mõõtmises hakkas silma oluline tehnoloogiline uuendus. Nimelt oli võistlusvahendi maandumisjälje tähis ühendatud mõõdulindi null-otsaga. See

võimaldas kahe väljakukohtuniku (märgipanija ja lindimees) asemel suurepäraselt hakkama saada ainult ühega. "Seadeldis" sarnaneb kõige enam ahjuroobiga, millele on roobivarre jätkuks lisatud terav, maapinda surutav, ork. Roobivarrele, kohta, kus sellele täisnurga all tald kinnitub, fikseeritakse pitskruvidega mõõdulindi nullpunkt. Kohtunik asetab oraotsa õigesse kohta maandumisjäljel ja astub roobitallale, surudes selle maapinnani. Seejärel tõmmatakse lint teisest otsast läbi sektori keskpunkti sirgeks ja mõõdetakse tulemus. Sel moel sai väljakul edukalt hakkama üksainus õbluke tütarlaps. Mõõtmisprotseduuri kergendas ka asjaolu, et kasutati kerget ja pehmet mõõdulinti, mis määrustes nõutud teras- või fiiberklaasist mõõtevahendiks kuidagi ei kvalifitseerunud.

Mida öelda kokkuvõtteks? Kuhu paigutuks see kõlava nimega võistlus Eestis peetavate võistluste seas? Ainult võistluste staadionil nähtud korralduspoolt ja kohtuniketööd hinnates pakuks Kopenhaageni võistlusele koduses pingerivis kohta linnade ja valdade suvemängude kanti, pigem neist taha, kui ettepoole. Taas tuleb tõdeda, et võistlus peeti ära ja tulemused said kirja, aga ilusat etendust, mida üks korralik võistlus peab pakkuma mitte ainult pealtvaatajatele vaid ka võistlejaile endile, polnud. Muide, pealtvaatajatest. Neid õieti polnudki.

Tekst Peeter Randaru
Pildid Kaupo Nõlvak